

Toimintaohje

Päätösten vaikutusten ennakoarviointi Siilinjärvellä

Päätösten vaikutusten ennakoarviointi (EVA) on **suunnittelun ja päätöksenteon työväline**. Se on systemaattinen tapa **arvioida valmisteltavan päätöksen mahdollisia vaikutuksia**.

Vaikutusten ennakoarviointia ohjaa lainsäädäntö, mm.

• Kuntalaki 410/2015• Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021• Terveydenhuoltolaki 1326/2010	• Tasa-arvolaki 609/1986• Maankäyttö ja rakennuslaki 204/2015• Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 252/2017

Ennakoarvioinnin tavoitteena on jäsentää valmistelu- ja päätöksentekoprosessia ja lisätä päätösten läpinäkyvyyttä. Vaikutusten ennakoarvioinnin keskeisenä kohteena on eri väestöryhmiin kohdistuvien suorien ja välillisten hyvinvointivaikutusten arviointi.

Ennakoarviointi edistää:

- Tietoon perustuvaa päätöksentekoa
- Strategian mukaisia päätöksiä
- Päätösten avoimuutta
- Keskusteluun ja päätöksentekoon osallistumista
- Kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia
- Päätökseen ja sen toimeenpanoon sitoutumista

Ennakoarviointi on yhteistyöprosessi, johon osallistuvat tarpeen mukaan eri alojen asiantuntijat, työntekijät ja päättäjät. Vastuu ennakoarvioinnin laatimisesta on valmistelijoilla. Päättäjien vastuulla on seurata, että ennakoarviointi on toteutettu. Arviointiin voi pyytää myös kuntalaisia mukaan.

Lisätietoa:

- THL. Päätösten ennakoarviointi. Osoitteessa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/paatosten-ennakoarviointi>
- THL. Ennakoarvioinnin toteuttaminen. Osoitteessa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/paatosten-ennakoarviointi/ennakoarvioinnin-toteuttaminen>
- Kuntaliitto. Suositus vaikutusten ennakoarvioinnista kunnallisessa päätöksenteossa. Osoitteesta: <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2011/1418-vaikutusten-ennakoarviointi-kunnallisessa-paatoksenteossa>

Vaikutusten ennakoarvioinnin viisi vaihetta

1. Selvitä tarvitaanko ennakoarviointia

- Valmistelija päättää ennakoarvioinnin tarpeellisuudesta ja vastaa sen toteuttamisesta.
- Varaa arvioinnin toteuttamiseen riittävästi aikaa.
- Ennakoarviointi tulee tehdä, kun:
 - päätöksellä on välittömiä ja/tai pitkän aikavälin vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin, elinoloihin ja terveyteen
 - päätös on strategisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittävä
 - kyseessä on merkittävä muutos palveluissa tai kyseessä on uusi palveluiden järjestämistapa
 - päätöksellä on vaikutuksia henkilöstöön tai johtamiseen päätöksellä vaikutuksia yritystoimintaan (esim. vetovoima)
- Ennakoarviointia ei tarvita, kun kyseessä on jokin seuraavista päätösryhmistä:
 - tiedoksi merkittävät asiat ja lausunnot
 - hallinnon sisäisiä järjestelyjä koskevat asiat
 - viran- tai toimenhaltijoiden nimeäminen
 - lainsäädännön velvoittamat asiat (esim. pakko toimia tietyllä tavalla)
 - yksilöasiat (esim. maksu tai korvaus)
 - toiminnan seuranta ja suunnittelu, tutkimusraportit ja vastaavat (esim. valvontasuunnitelmat)

2. Tutustu saatavilla olevaan tietoon

- Tutustu aiheesta kerättyyn tietoon ja konsultoi tarvittaessa muita asiantuntijoita (huom. liikunta!).
- Osallista tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan kuntalaisia ja muita asianomaisia.
- Kiinnitä erityistä huomiota erityisryhmiin (mm. lapset ja nuoret, työttömät, ikään-tyneet, pitkäaikaissairaat ja vammaiset sekä pienituloiset).

3. Muodosta kokonaiskuva päätöksen vaikutuksista

- Kirjaa arvioinnin tulokset arviointilomakkeelle.
- Arvioinnissa tarkastellaan esittelijän päätösesityksen mahdollisia seurauksia sekä nykytilaa eli sitä mitä tapahtuu, jos asialle ei tehdä mitään.

4. Kirjaa arvioinnin lopputulos Dynastyyn ja esitä arviointitaulukko oheismateriaalina

- Valmistelija
 - kirjaa Dynastyyn evauksen syyn tai perustelun siitä, miksi arviointia ei ole toteutettu (syy/perustelu kohdasta 1: ennakoarviointi tulee tehdä/ennakoarviointia ei tarvita)
 - kirjaa arvioinnin yhteenvedon Dynastyn esittelytekstiin kohtaan vaikutusten ennakoarviointi
 - liittää arviointitaulukon oheismateriaaliksi
- Sihteeri varmistaa että, arviointitaulukko on liitetty oheismateriaaliksi asian yhteyteen, jotta asia voidaan viedä päätöksentekoon.

5. Toteutumisen seuranta

- Tarkastele, kuinka ennakoitujen vaikutukset ovat toteutuneet ja mitä mahdollisia arvaamattomia vaikutuksia päätöksestä on aiheutunut. Huomioi myös kumulatiiviset ja epäsuorat vaikutukset, joita ei ennakoarvioinnissa välttämättä pystytty ennakoimaan.
- Esittelijä seuraa evausten toteutusta omalla alueellaan. Hyvinvointisuunnittelija seuraa ja tukee evausten toteutusta koko kunnassa.

Arviointilomake

Arvioi päätöksen vaikutuksia oheisen taulukon avulla ja muodosta lopuksi johtopäätös. Lisää täytetty arviointilomake Dynastiaan esittelytekstin oheismateriaaliksi.

Asia:	
Arvioinnin peruste:	
Päätöksentekijä:	
Valmistelija:	
Arviointiin osallistuneet (viranhaltijat, kuntalaiset, muut):	
Päivämäärä:	

Merkit

+ Lyhyt aikainen myönteinen vaikutus	++ Merkittävä ja pitkäaikainen myönteinen vaikutus
0 Neutraali / ei vaikutusta	
/ Ristiriitainen	
- Kielteinen vaikutus	-- Merkittävä ja pitkäaikainen kielteinen vaikutus

Arvioinnin johtopäätös:

Vaikutuksen kohde	Päätösesitys		Nykytilan kuvaus: ei muutoksia nykyiseen
	Merkki	Vaikutuksen kuvaus lyhyesti	
KETTERÄ KEHITTÄJÄ			
Kuntalaisten arki			
Arjen sujuvuus			
Palveluiden saatavuus, saavutettavuus ja laatu			
Kunnan henkilöstö			
Työhyvinvointi ja työtyytyväisyys			
Osaaminen			
Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo			
Yhteistyö ja kumppanuudet			
Kunnan sisäinen toiminta			
Sidosryhmät (esim. hyvinvointialue, järjestöt, yritykset, srk)			
HYVINVOIVA ARKI			
Kuntalaisten kokonaisvaltainen hyvinvointi			
Mielen hyvinvointi			
Fyysinen hyvinvointi (esim. liikkuminen, ravitseminen)			
Esteettömyys ja saavutettavuus			
Yhteisöllisyys, osallistuminen ja vaikuttamismahdollisuudet			
Syrjäytymisen ehkäiseminen			
Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo			
Lapset ja nuoret			
Työttömät ja työelämän ulkopuolella olevat			
Vammaiset ja pitkäaikaissairaat			
Muut vähemmistöt (maahanmuuttajat, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt)			

Vaikutuksen kohde	Päätösesitys		Nykytilan kuvaus: ei muutoksia nykyiseen
	Merkki	Vaikutuksen kuvaus lyhyesti	
ELINVOIMAINEN YMPÄRISTÖ			
Kuntalaisten / kotitalouksien toimeentulo			
Työllisyys, toimeentulo, talous ja varallisuus			
Sosio-ekonomiset erot			
Kuntalaisten toimintamahdollisuudet			
Asuinolot			
Liikenne- ja liikkumismahdollisuudet			
Yritysten ja järjestöjen toimintaedellytykset			
Yritysten toimintamahdollisuudet			
Järjestöjen toimintamahdollisuudet			
Kuntatalous			
Menot (esim. velkaantuminen, investoinnit)			
Tulot			
Ympäristö			
Viihtyisyys ja turvallisuus			
Ilmasto ja hiilijalanjälki			
Maaperä, vesistöt, luonnonvarat, luonnon monimuotoisuus			
Huoltovarmuus ja varautuminen			
Veto- ja pitovoima			
Mielikuvat kunnasta			